

в систему звичаїв та традицій екологоорієнтованої поведінки населення (як споживчої, так і виробничої). Ступінь сформованості екологічної свідомості визначає можливості отримання консенсусу влади, бізнесу, населення щодо стратегічних пріоритетів з цілей соціо-еколого-економічного розвитку [2]. Реалізація планів та програм, ефективність заходів, спрямованих на екологізацію економіки, залежить від усвідомленої, активної участі всіх членів суспільства.

Список використаних джерел:

1. Charkina T., Pikulina O., Zadoja V., Tsviliy S. *Improvement of the tourism industry management due to introduction of new trends and types of tourism. Philosophy, economics and law review : Scientific Journal. Dnipro : DSUIA, 2022. Volume 2, no. 1. 231 p. Pp. 108-117. URL: https://phelr.dduvs.in.ua/?page_id=2028.*
2. Tsviliy S., Gurova D., Korniienko O. *Sustainable development of ecological tourism in a regional tourist destination. Зелена економіка» – необхідна умова сталого розвитку національної економіки України : кол. монографія / за заг. ред. О.Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 268 с. С. 67 – 82.*

УДК 330.322:330.341.4

Шовкун І.А.,

*кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»*

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА СТРУКТУРНЕ ОНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Масштаби руйнувань, яких зазнала українська економіка від російської агресії настільки великі, що для її повного відновлення бракуватиме публічних ресурсів держави, західної фінансової допомоги на це також не вистачить. Саме тому Україні обов'язково будуть потрібні приватні внутрішні та іноземні інвестиції. Факт одержання Україною європейської перспективи, набуття статусу країни-кандидата у члени ЄС стимулюватиме надходження інвестицій, що відкриє можливості для швидшого відновлення економіки.

Варто зважати на те, що існує об'єктивна необхідність залучення іноземного капіталу в очікувану відбудову економіки України. Дійсно, війна виснажує ресурси воюючої країни і тим ускладнює накопичення внутрішнього інвестиційного потенціалу. Низький рівень заощаджень зумовлював невисоку норму нагромадження капіталу ще у відносно мирні часи. Так, у 2021 р. заощадження склали 12,5% ВВП, валове нагромадження основного капіталу – 12,4% ВВП, що в рази менше від середнього світового рівня. Жорстка монетарна політика НБУ унеможлиблює залучення банківських кредитів на інвестиційні потреби бізнесу. Виснаження банківської системи внаслідок іммобілізації переважної частини активів банків у фінансування державного боргу створює дефіцит ліквідних коштів на ринку, тим погіршує умови залучення капіталу бізнесом. Аномально висока прибутковість державних облігацій стимулює банки України орієнтуватися не на виконання класичних функцій фінансового посередництва, а на обслуговування державного боргу та нарощування портфеля інвестицій в ОВДП. Тим самим пригнічуються ринкові механізми трансформації заощаджень в інвестиції, виснажується фінансовий ресурс для кредитування бізнесу. Зростання обсягів прострочених кредитів (частка яких може сягнути 60% у кредитному портфелі банків [1]), зумовлене погіршенням спроможності компаній і громадян обслуговувати борги (від 24 лютого 2022 р. потужності сотень компаній зруйновано, тому мільйони українців втратили заробітки), все дужче обмежує можливості банків кредитувати майбутню відбудову національної економіки та підвищує вартість кредитів. Великий дефіцит бюджету послаблює інвестиційну спроможність держави. Масштабний вплив капіталу з приватного сектора через надзвичайні воєнні ризики, а також фактична нерозвиненість національного фондового ринку утруднюють мобілізацію внутрішніх інвестиційних ресурсів.

По війні необхідно виправити ті структурні вади, що існують у національному господарстві. Йдеться про передчасну деіндустріалізацію економіки, її технологічне спрощення, звуження видів виробництва та номенклатури експорту [2; 3]. Постає завдання розбудови стійкої та ефективної економічної моделі, що передбачає реформування структури економіки на ґрунті технологічної модернізації та диверсифікації базових галузей. Це стане ключовою передумовою для динамічного і довгострокового зростання.

Історичний досвід продемонстрував важливість зовнішніх інвестицій для повоєнного відродження і досягнення соціально-економічного прогресу. Саме приплив іноземного капіталу дозволив країнам Західної Європи та Японії після Другої світової війни подолати розрив між низьким рівнем заощаджень і значними потребами в інвестиціях. Іноземні інвестиції посприяли здійсненню структурної модернізації економік цих країн, заклали базу для їх технологічного стрибка на вищі щаблі індустріального розвитку.

Ступінь залученості іноземного капіталу до економіки України залишалась порівняно неглибокою. Експерти оцінюють надходження ПІІ як невеликі та недостатні для задоволення потреб розвитку та модернізації економіки, а досягнення у цій царині як провальні [4]. Обсяг акумульованих ПІІ в Україні залишався в межах 2 тис. доларів США у розрахунку на душу населення (2021 р.), тоді як у Чехії – 21, Угорщині – 14. Коефіцієнт проникнення іноземних інвестицій у національне господарство становив 23% ВВП у 2021 р., тоді як у світовій економіці – 49% (2020 р.), розвинених країнах – 58%, країнах, що розвиваються, – 35%, ЄС – 63% (2021 р.).

Досвід накопичення ПІІ в Україні є суперечливим і неоднозначним для розвитку економіки. Формування запасів таких інвестицій характеризуються нестабільністю, відносно невеликими масштабами, строкатістю галузевого розподілу, невисокою технологічною якістю. За таких умов зовнішні інвестиції, вірогідно, обмежені у спроможності створювати позитивні ефекти підвищення продуктивності та зростання економіки, а їх вплив як носіїв структурної модернізації є лімітованим. Перевірка таких припущень за допомогою регресійного моделювання підтвердила те, що чинник накопичення ПІІ впливає на динаміку виробництва ВДВ та зайнятості, отже, і на зміну секторальної структури економіки. Разом з тим, секторальні оцінки свідчать, що дієвість цього чинника є неоднорідною за силою та напрямком впливу.

Загалом ПІІ діють як додатковий каталізатор корекції структури української економіки. Проте для насичення економіки інвестиціями і досягнення при тому значних позитивних ефектів (швидкого відновлення економіки, її реструктуризації та диверсифікації на основі технологічної модернізації, підвищення продуктивності), необхідно забезпечити відповідність політики залучення інвестицій цілям економічного зростання та розвитку, контролювати

надходження інвестицій з позицій дотримання економічної безпеки, і головне – подбати про оздоровлення інвестиційного клімату.

Список використаних джерел:

1. Вінокуров Я. Позичальники перестають платити за боргами: як це вплине на банки та економіку. Економічна правда. 16 січня 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/16/695956/>
2. Шовкун І.А. Структурні зрушення: вплив на продуктивність і зростання економіки України. Економіка та прогнозування. 2021. № 3 - 4. DOI: 10.15407/eip2021.03.059.
3. Шовкун І. Трансформація структури економіки України в умовах війни. // Теоретичні та прикладні питання економіки. Збірник наукових праць. Випуск 1 (44) – К.: ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ», 2022, Вересень. – С. 133 – 144.
4. Мовчан В., Рогофф К. Міжнародна торгівля та прямі іноземні інвестиції. //Відбудова України: принципи та політика. /за ред. Ю. Городніченко, І. Сологуб, Б. В. ді Мауро. – CEPR PRESS. 2022. – С. 131 – 180.

УДК:339.727.22 (477)

Штаняук Г. П.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки, маркетингу та підприємництва

Решетов. М. С.

здобувач вищої освіти

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНУ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ВІДНОВЛЕННЯ

На сьогодні відбудова України та відродження її економіки є актуальними завданнями, яке потребує залучення іноземних інвестицій та прийняття інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку бізнес-сектора країни, який відіграє вирішальну роль у відродженні національної економіки.

Метою роботи є з'ясування перспектив інвестування в Україну та виявлення перешкод, які можуть завадити залученню іноземних інвестицій в Україну.

Питання необхідність залучення іноземних інвестицій в економіку України завжди було непростим через велику кількість